

- Uvod • Simptomi • Dijagnoza i liječenje

Uvod

Katarakta je zamućenje (neprozirnost) očne leće koja oštećuje vid.

Mrene dovode do napredujućeg bezbolnog gubitka vida. Njihov uzrok obično nije poznat, iako katkada nastaju zbog izloženosti Rtg zrakama ili jakom sunčevom svjetlu, zbog upalnih bolesti očiju, nekih lijekova (kao što su kortikosteroidi) ili zbog komplikacija drugih bolesti kao što je šećerna bolest. Češće su u starijih ljudi, djeca se mogu roditi sa mrenama (to su tzv. prirodene katarakte).

Simptomi

Kako svo svjetlo koje ulazi u oko mora proći kroz leću, svaki dio leće koji blokira, poremeti ili rasprši svjetlo može uzrokovati slab vid. U kojoj se mjeri vid pogorša ovisi o tome gdje je katarakta i koliko je gusta (zrela).

Pri jakom svjetlu zjenica se stišće sužujući snop svjetla koje ulazi u oko tako da ono ne može lako proći oko katarakte. To je razlog zbog kojega jako svjetlo posebno smeta većini ljudi sa kataraktom i koji oko svjetla vide kolute, bliještanje i rasipanje svjetla. Takvi su problemi posebno neugodni kada se osoba premješta iz tamnog u jako osvijetljeni prostor ili pokušava čitati pri jakoj svjetiljci. Ljudi sa mrenama koji uzimaju i lijekove protiv glaukoma koji skupljaju zjenicu mogu imati veći gubitak vida.

Katarakta na stražnjem dijelu leće (posteriorna supkapsularna katarakta) posebno smeta vidu pri jakom svjetlu. Ona zahvaća vid više nego druge katarakte, jer je zamućenje u tački gdje se svjetlosne zrake prekrštaju.

Začudjuće je da katarakta u središnjem dijelu leće (nuklearna katarakta) u početku može poboljšati vid. Ta katarakta uzrokuje ponovno fokusiranje svjetla poboljšavajući vid za predmete koji su bliski oku. Stariji ljudi koji općenito slabije vide na blizinu mogu otkriti kako ponovno mogu čitati bez naočala, to je pojava koja se često opisuje kao dobivanje drugog vida.

Premda katarakte obično nisu bolne, rijetko uzrokuju oteke u leći i povišeni pritisak u oku (glaukom), što može biti bolno.

Dijagnoza i liječenje

Doktor može vidjeti kataraktu pretražujući oko oftalmoskopom (instrument koji se koristi za promatranje unutrašnjosti oka). Upotrebom instrumenta koji se zove procjepna svjetiljka, doktor može vidjeti tačan smještaj katarakte i proširenost (opseg) njena zamućenja.

Obično ljudi koji imaju kataraktu mogu sami odrediti kada je treba hirurški ukloniti. Oni su spremni za operaciju kada se osjećaju nesigurnima ili kada su nesposobni izvršavati dnevne zadatke. Podvrgnuti se operaciji prije toga nije nikakva prednost.

Prije nego se odluči na operaciju osoba sa kataraktom treba pokušati druge mjere. Vid se može popraviti naočalama i kontaktnim lećama. Za neke vrste katarakti u ljudi koji nemaju glaukom mogu pomoći lijekovi koji drže zjenice proširenima (midrijatici). Nošenje sunčanih naočala pri jakom svjetlu i upotreba svjetiljki koje daju odbijeno svjetlo u većoj mjeri nego izravno osvjetljenje, smanjuje blještanje i pomaže vidu.

Operacija katarakte, koja se može izvršiti bez obzira na dob pacijenta, obično ne zahtijeva opću anesteziju ili ostanak u bolnici. Prilikom operacije uklanja se leća i obično umeće nova plastična ili silikonska leća, ta se umjetna leća zove lećni usadak. Bez lećnog usadka ljudima je obično potrebna kontaktna leća. Ako ne mogu nositi kontaktnu leću, mogu pokušati nositi naočale koje imaju vrlo debele leće i koje mogu iskrivljavati vid.

Operacija katarakte je česta i obično sigurna. U rijetkim se slučajevima nakon operacije može razviti infekcija ili krvarenje u oku što može dovesti do teškog gubitka vida. Naročito starijim ljudima treba unaprijed organizirati pomoć u kući tokom nekoliko dana nakon operacije.

Nekoliko sedmica nakon operacije u oči se stavljaju kapi ili mast za oči radi sprječavanja infekcije, smanjenja upale i što bržeg izlječenja. Obično nekoliko sedmica osoba nosi naočale ili metalni štitnik zbog zaštite oka od ozljeđivanja do potpunog izlječenja. Osoba ide doktoru dan poslije operacije a zatim, obično, svake sedmice ili dvije kroz 6 sedmica.

Ponekad se u nekih ljudi razvije zamućenje iza presađene leće sedmicama ili čak godinama nakon usađivanja. Obično se takvo zamućenje može liječiti laserom.